

Kansanvalistus-seuran toimituksia. II.

Rikkaudesta.

Neljä lyhyttä lukua.

Kirjoittanut

U. K. Koskinen

(Toinen painos.)

Helsingissä,

Suomal. Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa.

1876.

Luettelo niistä kirjoista, joiden myymistä Kansanvalistus-seura välittää. (Jalko.)

Uuswo-kirja kristillisessä lastenkasvatuksessa Suomen lasten vanhemmille. J. A. Comenius wainaan mukaan Saksan kielestä lisäellen Suomeksi toimitti M. P. Helsingissä, Suomalaisen kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1866. Hinta 75 penniä. Jos useampia kappaleita otetaan, saadaan joka kuudes ilmaiseksi.

Tämä kirja ei ole uusi. Se lieneekin jo tullut rakkaaksi siiveyden aarteeksi useassa Suomen perheessä. Jo on puolikolmatta vuosijataa kulunut siitä, kun alkuperäinen kirja tehtiin. Mutta ihmisluonto ei muutu ja kristillisyyden henki on ikuisen. Ne suorat totuudet, jotka tässä teoksessa niin hartaalla tawalla lausutaan, eivät ole sentähden woineet suurta arwoansa kadottaa.

Johan Amos Comenius eli oikeastaan Komensky kunnui Czeekin kansaan ja eli kolmentymmenen vuotisen sodan kauheana aikana. Uskolaiistensa, Bömin welijien, opettajana ja pappina kärsi hän heidän kanssansa wainoa, ja ajettiin viimein seuraluntinensa maaastansa ulos. Tässä ahdistuksen tilassa ei woitu tätä, eikä nuitalaan Komenskyyn Czeekin kielellä tekemiä kirjoja painattaa. Kauan on sentähden luultu, ettei niitä ole tällä kielellä ollutkaan. Mutta vuonna 1856 löysi oppinut tutkija Komenskyyn oman oikeiseman Czeekin-kielisen käsi-kirjoituksen Pilsan kaupungissa Puolan maalla, ja vuonna 1858 painettiin tämä Pragissa. Saksaksi painettiin kirja jo vuonna 1633 ja Latinan kielellä vuonna 1657, Komenskyyn omasta toimesta.

Kuinka kalliiksi tämä kirja on tullut Saksan kansalle, todistaa se asia, että waikka Saksan kielellä löytyy suuri lukumäärä tämänlaatuisia kirjoja, se yhä waan uudestaan painetaan. Suomen kansalla ei ole paljon tällaisista kirjallisuutta, ja toiwottawa on sentähden, että tämä tulisi tunnetuksi.

Kirjan sisällys-luettelo on seuraawa:

Alkulause. Terwehdys-sanoja lasten vanhemmille.

1. Minkä kalliin tawaran Jumala on niille uskonut, joille Hän on lapsukaisia lahjoittanut.

Rikkaudesta.

Heljä lyhyttä lukua.

Kirjoittanut

H. K.

Helsingissä,
Suomal. Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,
1876.

1. Mitä Jumalan sana rikkaudesta opettaa.

Pyhässä Raamatussa tapaamme monta lausetta, jotka varoittavat meitä kiinnittämästä sydäntämme maalliseen tawaraan taikka wajoomasta turhaan elatuksen murheeseen. Niinpä Luukkaan Ewanfeliumin 12 luvussa kerrotaan, kuinka Herramme Kristus puuhuu ihmisten taipumuksesta ahneuteen, joka wiepi sydämmen pois Jumalasta ja hänen käskyistänsä. „Barokaa ja lawahatakaa ahneutta“, kuuluu sanat; „sillä ei kenenkään elämä siinä ole, että hänellä on paljon kalua.“ „Älkää murehtiko elämästänne, mitä teidän pitää syömän, eikä ruumiistanne, millä te itsiänne werhoitate.“ „Waan paremmin etsikää Jumalan waltakuntaa, niin nämä kaikki teille annetaan.“ „Lehkää itsillenne kulkarot, jotka ei wanhene, puuttumaton tawara taiwaisja, kuhunka ei waras ulotu, ja kussa ei koi raiakaa; sillä kussa tawaranne on, siellä on sydämmennekin“. Monta muutakin kertaa Wapahitajamme nuhteleo ihmisten itjekästä tawaranpyhntöä, joka paaduttaa heidän sydämmensä sekä Jumalaa että lähimmäistä kohtaän. Luukkaan 16 luvussa luemme, kuinka Kristus nuhteli Fariseukfia heidän mammonan (i. o. maallisen rikkauden) palweluksestaän. Nämä, jotka ahneita oliwat, luuliwat woiwansa ulkonaisilla säädhyillä Jumalan tahtoa noudattaa, waikka koko heidän sydämmensä oli kiintynyt ainoastaan rikkauden nau-tintoon. Mutta Wapahitaja siihen muistutti, että semmoisen kahden herran palwelus on mahdoton asia, ja sanoi sen johdosta heille wertauksen rikkaasta miehestä ja Lazaruksesta, oioittaakfensa kuinka maallinen yllöllisyys helposti tekee ihmisen kowakfi ja paatuneeffi tässä elämässä sekä toisesja elä-

mässä kelvottomaksi Sumalan waltakuntaan. Vielä merkil-
lisempi on se tapaus, josta Ewangelistat puhuwat, kun yksi
päämiehistä tuli Wapahtajan luoksi, kysyen: „Hywä mestari,
mitä minun pitää tekemän, että iankaikkisen elämän perisin?“
Mies luuli kaikki täyttäneensä, mitä Sumalan laki käsksee;
mutta joku fissälinen ääni hänelle kuitenkin sanoi, että jota-
kin vielä puuttui. Wapahtaja silloin tahtoi hänelle osoittaa,
kuinka waiillinainen oli hänen käsityksensä käskyjanain täyt-
tämisestä, koska sydän vielä riippui kiinni maallisessa tawa-
rasa. „Yksi sinulta vielä puuttuu“, lausui Kristus: „myy
kaikki mitä sinulla on ja ja'a waiwaisille, niin sinulla pitää
oleman tawara taiwaassa, — ja tule, seuraa minua!“ Tuos-
tapa päämies tuli kowin murheelliseksi; sillä hän oli sangen
rikas eikä ollut milloinkaan ajatellut, että tawarasta luopu-
minen joskus saattaisi olla tarpeellinen iankaikkisen elämän
saavuttamiseksi. Mutta kun Jesus näki hänen murheensa,
hän sanoi: „kuinka työläästi rikkaat tulewat Sumalan walta-
kuntaan! — huokeampi on kamelin käydä neulanfilmän läpitse,
kuin rikkaan tulla Sumalan waltakuntaan.“ (Luff. 18: 18—25).

Tämän viimeisen lauseen ankaruutta opetuslapset jo
silloin hämmästyiwät, ja moni nytkin heidän tawallansa
kysynee: „kuka sitten taitaakaan autuaaksi tulla!“ — Wai-
onko Wapahtajamme tällä tahtonut sanoa, että jokaisen,
jolla maallista tawaraa on hallusjansa, on mahdoton päästä
iankaiikkiseen elämään! Semmoinen selitys Herran sanoista
kuitenkin sotisi Sumalan laupeutta vastaan, joka tarjoo
autuuden kaikille, jotka sen tahtowat vastaan ottaa, rik-
kaille niinkuin köyhillekin. Yhtä wähän kuin köyhä ainoas-
taan sen wuoksi, että hänellä ei mitään maallista tawaraa
ole, on Sumalan waltakunnan perillinen, ellei hänen sydäm-
mensä ole uskon kautta Sumalaan kääntynyt, yhtä wähän wa-
rakas on warainsa tähden Sumalan armosta pois-suljettu.
Raamatussa luetaan monta esimerkkiä ja wertausta rikkaista
miehistä, kuninkaista ja kuninkaan-poi'ista, joiden toimet pan-
naan esikuwiksi itse jumalallisen hallituksen wiisaudesta, eikä

Wapahataja ole milloinkaan opettanut, että kaikkien ihmisten pitää luopuman kaikesta omaisuudestaan; päin-vastoin Kristus ja hänen Apostolinja aina teroittivat, että kaikki inhimillinen järjestys, johon myöskin omaisuus kuuluu, on woimassa pidettävä. Mutta kun Jeesus sanoo rikkaan työläästi autuaaksi tulewan, hän sillä tarkoittaa niitä, jotka sydämenjä kiinnittävät rikkauteensa ja itsekkäästi sen käyttävät nautintoonsa. Niinpä Markuksen Ewankeliumissa (10 luvussa) hänen sanansa tässä kohden kuuluvat: „kuinka työläs on niiden tulla Jumalan waltakuntaan, jotka **tawaroihinja uskaltawat!**“ Tawara ja rikkaus itsestänjä ei waiwuta mitään autuuden asiaassa; mutta jos ihminen panee siihen koko harastuksensa eikä tiedä antaa tawarallensa muuta tarkoitusta, kuin omien itsekästen himojen tydyttämisen, silloin sydän turmeltuu rikkauden kautta ja ihminen tulee mammonan palvelijaksi, josta Kristus sanoo: „ette taida palwella kahta herraa, Jumalaa ja mammonaa.“ Suuri senwuoksi, että ihmisen heikko sydän on niin taipuwainen kiintymään omaan itsekkäisyyteensä, on maallinen rikkaus useinkin ihmisen korkeammalle olennole waarallinen, ja Jumala, joka seisoo ylöpeitä vastaan, on sanasjansa meitä waroittanut rikkauden moninaisista kiusauksista. Kuinka usein meidänkin aikoina rikkaas ylönkatsoo köyhää, ikäänkuin ei mitään korkeampaa löytyisi kuin maallinen loisto ja tawara! Mutta Jumala on köyhille jaarnattanut ewankeliumia ja tarjoo heille runsaan lohdutuksen sanasjansa. „Tulkaa minun tyköni“, sanoo Kristus, „kaikki jotka työtä te'ette ja olette raskautetut, ja minä tahdon teitä wiroittaa.“

Niin-muodoin rikkaus, kun se tehdään sydämen epäjumalaksi, on epäilemättä ihmiselle waarallinen, ja sen wäärinkäyttämisen on suuri synti, josta Jumalan sana meitä waroittaa. Mutta toiselta puolen rikkaus on myöskin Jumalan lahja, jonka oikea wiljeleminen meille pannaan falliiksi welwollisuudeksi. Luukkaan 19 luvussa Jumalaa werrataan herrasmieheen, joka läksi kaukaiseen maahan ja jätti palwe-

lijoillensa leiwiskän kullekin, että he hänen poisja ollessaan sitä wiljelisiwät ja kartuttaisiwät. Mutta yksi palwelijoista kätti leiwiskänsä hifiliinaan eikä sitä mitkikään hyödyksi käytännyt, ja tämän palwelijan hänen herransa sanoi pahaksi palwelijaksi. Se, mikä tässä wertauksessa kutsutaan leiwiskäksi, merkitsee kaikkea niitä lahjoja, jotka jumala on ihmiselle antanut, nimittäin tiedon ja ymmärryksen sekä maallisen tawaran ja woiman. Niitä pitää ihmisen wiljelemän, ei niinkuin ne olisiwät hänen omaansa, waan niinkuin Sumalan antamaa lainaa, kansja-ihmisten hyödyksi ja onneksi. Joka ei sitä te'e, waan ainoastaan omaa itseänsä ajattelee ja ainoastaan omaan nautintoonsa käyttää Sumalan antamat lahjat, hän on kätkenyt leiwiskänsä hifiliinaan ja kawanut sen maahan, ja lahjan antaja on häneltä waatiwa kowaa tiliä siitä. Mutta joka leiwiskänsä oikein wiljelee, saapi herraltansa kiitoksen ja palkinnon, niinkuin wertauksessa sanotaan.

Jos nyt maallisen tawaran suhteen kysymme, mikä on se oikea wiljeleminen, jonka Sumalan sana meille käskee, niin huomaamme kohta, että eri tiloissa waaditaan ihmisiltä erilaiset welvollisuudet. Päämiehelle Jesus lausui: „myy kaikki mitä sinulla on ja ja'a waiwaisille, ja tule, seuraa minua". Sillä samalla kuin hän tahtoi tälle rikkaalle miehelle osoittaa, kuinka hänen sydämensä riippui maallisessa tawarassa kiinni, oli myöskin tarkoituksena ilmoittaa, että Ewangeliumin saarna siihen aikaan oli tärkein tehtävä maailmassa; Herra tarwitfi nyt työntekijöitä wiinamäkeensä, ja niiden oli irtautuminen kaikista maallisista siteistään, ei ainoastaan tawarastaan, waan myöskin, niinkuin toisessa paikassa (Math. 10: 37: Luff. 14: 26) sanotaan, kaikista perheellisistä oloista, jotka muutoin owat Sumalan säätämiä. Totta on, että meidänkin oloissa woipi sattua semmoisia tapauksia, jolloin ihminen on welvollinen panemaan alttiiksi kaikki mitä hänellä maallisista on, jonkun hengellisen tarkoituksen saawuttamiseksi. Niinpä joskus ihmisten on täytyynyt uskonsa tähden luopua

tavarasta ja kaikista maallisista eduista, vieläpä henges-
täänkin, ja toisinaan on isänmaankin hädässä uhrattu kaikki,
mitä ihmisillä muutoin kallis-arvoista on. Waan tawallisissa
elämän-suhteissa ei kuitenkaan ole meidän käskeyty sillä ta-
walla luopua yksytyisestä omaisuudestamme. Kuitenkin Naa-
mattu alinomaan teroittaa welwollisuuden auttaa köyhiä ja
waiwaisia, holhoa orpoja ja sairaita, eli toisin sanoin har-
joittaa kristillisen rakkauden töitä lähimmäistämme kohtaan.
Mutta kehoitus armeliaisuuteen köyhiä kohtaan olisi miele-
töntä, jos olisi kristin-uskon tarkoituksena, ett'ei mitään rik-
kaita olisi olemassaakaan. Toisella tawalla tosin apostolit
käsittivät asian. Niinpä apostoli Paawali kirjoittaa Timo-
theukselle (1 Tim. 6: 17—19): „Käske niitä, **jotka ovat**
 rikkaat tässä maailmassa, ett'ei he ylpeilis eikä panis
toivoansa katoowaiseen rikkauteen, waan elämään Sumalaan,
joka meille runsaasti antaa kaikkinaista nautitaksemme; että
he tekisivät hyvää ja hywisjä toisia rikastuifivat, **antaisivat**
 hyvällä mielellä, olisivat awulliset, ja tallelle panisivat
itsellensä hyvän perustuksen edespäin käsittääkseen iankaiiffista
elämää“. Tästä myöskin opimme, millä tawoin rikkaan pi-
tää armeliaisuutta harjoittaa, nimittäin ei pakosta ja was-
ten-mielisesti, waan hyvällä mielellä, taikka, niinkuin
apostoli toisesja paikassa (2 Korinth. 9: 7) sanoo, „sydäm-
mensä ehdon jälkeen, ei ylönmielin eikä waatein: sillä iloista
antajaa Sumala rakastaa“. Huomattawaa onkin, että se sy-
dämmen rakkaus, josta armeliaisuus lähtee, on siinä pää-
asiana, eikä almu itsestään. Kun Juudas Iskariot kerran
napisi, että syntinen waimo woiteli Jesuksen jalvoja kalliilla
nardus-woiteella, joka rahakki myhytnä olisi sopinut köyhille
almuiksi jakaa, niin Wapahytaja häntä nuhteli: sillä Juudas
ei sydämmessään tuntenut mitään rakkautta köyhiä kohtaan.
Pait sitä ei Sumalan sana myöskään tahdo semmoista köy-
hien auttamista, että köyhä saisi työttömyhydesjä ja laiskuus-
desja elää muiden warallisempain tavarasta. „Jos ei joku

tahto työtä tehdä, ei hänen syömänkään pidä", sanoo tästä asiasta apostoli (2 Thesf. 3: 10).

Tästä kaikesta näemme, ett'ei Raamattu anna mitään yleistä ohjetta, kuinka varallisen pitää joka tilassa tawaraansa wiljelemän. Kristin-usko tahtoo ihmis-sydämmen uudistaa rakkauden kautta, ja tämä rakkaus, joka on Sumalan henki, on sitten kuskakin eri tilassa ihmisen tekoja hallitsewa. Ainoastaan siitä meitä Raamattu jokaisessa tilassa waroittaa, ett'ei meidän pidä sydäntämme kiinnittämän maalliseen tawaraan. Köyhyys ei ole mikään pelättävä onnettomuus; mutta ahneus on todellakin surkeampi tila kuin itse köyhyyttä: sillä tyhjä mies, jolla ei mitään ole, taitaa joskus tulla rikkaaksi, mutta ahne mies, waikka kokoilisi kuinka paljon, on kuitenkin köyhää köyhempi, koska hän ei mihinkään tydy, waan yhä wain tuskalla ja huolella pyytää enempää. Syystäpä siis Herramme Kristus sanoo: „warokaa ja kawahtakaa ahneutta“.

2. Onko köyhän haittaa rikkaan rikkaudesta?

Usein hawaitaan, että köyhä sydämensiään kadehtii ja soimaa rikaista, luullen muka oman tilansa sen wuoksi surjemmaksi, kun rikkaita löytyy. Tämä on kuitenkin, ei ainoastaan epä-kristillistä, waan lisäksi aiwan typerää ja mielettöntä.

Katselkaamme vähäistä tarkemmin rikkaan ja köyhän wäliä. Köyhän täytyy tehdä työtä elääksensä, rikkaan kenties ei tarwitsse sitä tehdä; siinä pää-eroitus on. Mutta jos ei rikaista olisikaan, täytyisihän kumminkin köyhän yhä tehdä työtä; sillä ruokaa ja waatteita ja muita tarpeellisia kaluja ei synny, ellei **joku** niitä työllänsä walmista. Eroitus olisi waan silloin, ett'ei löytyisi ketään, joka työntekijälle pitäisi tarjona sowliaita ja hywin warustettuja työ-aloja, niinkuin tehtaita, wiljeltyjä peltoja ynnä muita wälkappaleita, joiden kautta työ tulee tuottawammaksi ja hedelmällisemmäksi. Ei

olisi myöskään ketään, joka tykenisi maksamaan köyhälle työmiehelle palkkoja semmoisista töistä, joiden hedelmät vasta vuoden tai kahden perästä ovat saatavina. Sofaisen täytyisi elättää itseänsä ainoastaan semmoisella työllä, josta tulisi hyvin pikainen saalis; ja näin käytetty työn-teko tuottaisi paljoa vähemmän eikä suinkaan aina riittäisi edes tekijän omiin kipeimpiin tarpeisiin. Mutta rikas woipi pitää waralla semmoisia apu-neuvoja, joiden kautta työn-teko tulee paljoa mukavammasi, — esim. työ-aseita ja koneita, joiden avulla yksi mies saapi toimeen sen verran kuin kymmenen miestä tyhjillä käsilänsä, taikka hyvin muokattuja ja höyrytettyjä peltoja, joista hedelmä on monin-kerroin runsaampi kuin ruokkoomattomasta maasta, jos siihen sama kyntämisen ja kylwämisen työ pannaankin. Rikas woipi näihin koneisiin, aseisiin tai wiljelys-aloihin sekä työmiesten palkkoihin käyttää semmoisiaakin kustannuksia, joita hän tietää ei saawansa takaisin ennenkuin pidemmän ajan perästä, mutta silloin runsaassa määräsä ja suurella hyödyllä; ja koska hän tässä tawoin tietää itse hyötymänsä, hän maksaaikin työmiehelle runsaamman palkan, kuin mitä köyhä omassa työssään ansaittisi. Niinmuodoin on köyhänkin hyötyä siitä, että edes jollakulla muulla on suurempia waroja ja parempia apu-neuvoja työn-tekoa warten.

Tämän asian ymmärrämme vielä paremmin, jos ajattelemme millä tawoin rikkautta syntyy. Ajatellamme ensin, että kaikki ihmiset josjakin paikassa ovat yhtä köyhät, niin että toinen ei woi toista auttaa, ei työ-aloja tarjoomalla eikä palkkoja antamalla. Sofainen on silloin pakotettu ainoastaan itsekseenä työskentelemään, ja hänen työnsä, tyhjin käsin suoritettona, tulee kowin eduttomaksi. Ensiksi olisi eläminen ainoastaan „kädestä kärjään“ eli sillä ruoalla, minkä jokapäiwäinen metsästyks ja kalastus antaisi, eikä nämälkään elinkeinot hyvin luonnistuisi, ennenkuin olisi eri työllä hankittu jowelkaita pyyhdyksiä. Jos maanwiljelykseen tahdottaisiin ruweta, olisi täytymys ensin hankkia siemeniä, joita ei saataisi muulla tawoin kuin että edellisellä työllä olisi saatu

säästöön jotakin, jolla voitaisiin niitä itsellensä vaihettaa. Samalla tavoin täytyisi hankkia itsellensä kuokka ja kirves ja muita tarpeellisimpia työkaluja. Vielä lisäksi täytyisi olla säästöön pantuna niin paljon elatusvaroja, että tultaisiin toimeen maata wiljellesä siihen saakka, kunnes pelto on kuokittu tai kasvi kaadettu ja poltettu, ja sitten wilja on kasvanut ja tuleentunut. Tästä havaitaan, että ennen kuin mitään työtä voidaan menestyksellä harjoittaa, tarwitaan sen awuksi kaikenlaista, joka edellisellä työllä on hankittu ja säästöön pantu, niinkuin pyydyksiä, wiljelys-aseita, siemeniä ja elatus-varoja, y. m. Kaikki semmoinen ko'ottu ja säästöön pantu tawara nimitetään **pää=omaksi**. Pää=oma ei ole muuta kuin säästöön=pantua työn hedelmää; sillä työn hedelmästä eli tuotteesta yksi osa heti kuuluu elatusseen, mutta joku osa woipi säästyä ja tulee jilloin pää=omaksi, jonka awulla uutta työtä sopii paremmalla menestyksellä tehdä. Jos nyt se, joka on ruwennut maanwiljelyseen, ei ainoastaan kuofi tai kaskea polta, kylwääksensä siemenet maahan, waan vielä lisäksi huolella ojittaa ja lannoittaa, niin se työ, jonka hän näin on säästöön pannut itse maahan, on uusi pää=oma, joka tekee wastaisen työn sillä alalla paljoa hedelmällisemmäksi. Peltokin siis on pää=omaa, samoin kuin pyydykset, työ=aseet, siemenet ja elatuswarat. Sa koska raha on semmoinen kalu, jolla voidaan kaikkia muita tawaroita vaihettaa, waikkei se, itsestään ole minään työ=aseena eikä siemenenä eikä rawitsewana aineena, niin myöskin rahaa nimitetään pää=omaksi. Se, jolla paljon pää=omaa on, kutsutaan **rikkaaksi**. Mutta rikkaus eli pää=oma, niinkuin jo näimme, on ainoastaan sillä tawoin syntynyt, että on työtä tehty ja työn hedelmää säästöön pantu. Säästäväisyys on kaiken rikkauden emä.

Tällä tawoin on maailmassa köyhyydestä tultu rikkauteen ja niin vielä nytkin rikkautta syntyy. Se wähäinen pää=oma, joka ensin ko'otaan, tekee seuraawan työn yhä hedelmällisemmäksi, niin että yhä enemmän työn hedelmästä woi-

daan säästöön panna ja pää=oma niin=muodoin karttuu karttumistansa. Mutta ilman kaiketta pää=omatta on melkein mahdoton saada mitään työtä hedelmälliseksi. Sillä huomattavaa on, että fiinäkin esimerkissä, jonka äsken mainitsimme, jolloin ihminen aiwan tyhjin käsin alkaisi, on kuitenkin hänellä apuna yksi pää=oma, jonka Sumala on itse luonnon=voimain työn kautta hänelle waralle pannut. Tämä möisena **luonnon=pää=omana** on esim. kalain paljous järvisä, metsän=riista ja itse puutkin metsissä sekä wäki=multa eli elo=multa, joka wähitellen on kaswien mätänemisestä maanpinnan päällä karttunut. Tämä luonnon=pää=oma on wer rattomana apuna ihmis=työn ensimmäisille yrityksille. Mutta se kuitenkin pian kulutetaan, ja sijaan täytyy ihmisen hankkia warfinaista pää=omaa, joka syntyy säästöön pannusta työn hedelmästä. Luonnon=pää=oma yksinänsä ei synnytä mitään rikkautta; sillä rikkaimmankin luonnon helmoissa ihmiset pysyvät köyhinä ja kurjina, elleiwät työllä ja säästäwäisyydellä pää=omaansa kartuta. Pysyypä siis totena, mitä äsken sanoimme, että ainoastaan nämä kaksi wälikapalletta, työ ja säästäwäisyys, synnyttävät rikkauden.

Totta on, ett'ei jokainen, joka rikas on, ole itse aina köyhästä alkanut ja sitten työllä ja säästäwäisyydellä pää=omaansa ko'onnut; sillä useat owat kumminkin osan pää=omas tansa perineet wanhemmitansa tai muilta sukulaisilta. Mutta fiinäkin tapauksessa työ ja säästäwäisyys aina owat olleet pää=oman alkuna, ja ne, jotka sitä owat ko'onneet, owat juuri sen wuoksi olleet ahkerat ja säästäwäiset, kun owat tienneet saawansa tätä ahkeruuden ja säästäwäisyyden hedelmää sekä itse nautita että myöskin sen lapsillensa perinnöksi jättää. Senpä tähden omaisuuden turwa ja perinnöksi=jättämisen oikeus owat wälttämättömän tarpeelliset ehdot pää=oman karttumiselle; sillä jos ei saisi itse wapaasti nautita ja käyttää kaikkea mitä on ansainnut, ja jos ei saisi jättää sitä omaisillensa perinnöksi, ei kukaan wiittäisi enempää ansaita, kuin mitä hän itse kuluttaa jokapäiwäisiin tarpeisiinsa.

Kun nyt tällä tavoin olemme selville saaneet, millä tavoin rikkautta syntyy ja mistä rikkaita on tullut, kysymme jälleen: onko köyhällä siitä etua wai haittaa, että rikkaalla pää-omaa on? — Epäilemättä hänen on siitä paljonkin etua. Sillä hänen oma työnsä tulee wasta silloin edulliseksi, kun hän hankkii työnsä awuksi joweliaita työ-aseita ja muuta pää-omaa. Tätä hänen on paljoa waikeampi hankkia, jos ei kellaan muullakaan mitään pää-omaa ole. Esimerkiksi, hän tarwitsee kaikkein ensiksi kuokan ja kirween; mutta kuokka ja kirwes olisimat kowin kallis-hintaisia kaluja, ellei olisi suurten pää-omain avulla osattu rautaa mawuuneisja sulattaa ja tehtaisja kaluiksi taikoa. Pait sitä rikkaan pää-oma on aina köyhälle tarjona käytettäväksi sillä tavoin, että köyhä myyppi rikkaalle työnsä ja saapi siitä palkan. Köyhä silloin tekee työtä rikkaan tehtaasja tai rikkaan pellolla, se on: Köyhä käyttää rikkaan pää-omaa työnsä kostuttamiseksi. Ja waiikka hän siitä saapi ainoastaan jowitun palkkansa ja yksi osa woihosta jääpi pää-oman omistajalle, niin köyhän saama palkka on kuitenkin suurempi kuin mitä hän ansaittisi, jos rupeisi ihan omin neuwoin ja ilman kaiketta pää-omatta työtä tekemään. Tällä tavoin köyhäkin helpommin woiwi panna jotakin osaa työn-ansiostaan jäästään ja niin itsekkin ko'ota pää-omaa ja rikkautta. Niin-muodoin köyhä todella-kin hyöttyy siitä, että edes rikkaalla pää-omaa on.

Pää-oman luonto onkin semmoinen, että se puolestansa aina etsii työn liittoa: sillä ainoastaan työn avulla pää-oma itse hyöttyy ja kaswaa; muutoin se jäisi (kuten sanotaan) „kuolleeksi pää-omaksi“. Kellä siis on enemmän pää-omaa kuin mitä hän omaan työn-tekoonsa woi käyttää, se hakee muiden työn-tekoa lisäiksi, ett'ei hänen pää-omanja seisoiwi kuolleena, ja näille muille hän silloin maksaa työn-palkkoja. Jota enemmän pää-omia löytyy, sitä enemmän haetaan työn-tekijöitä lisäiksi, ja kun useat rikkaat tällä tavoin kilwan pyytämät saadaksensa työmiehiä palvelukseensa, niin työpalkat kohoawat suuremmiksi. Tästä huomataan, että köyhä, waiikk'ei

hänellä mitään pää-omaa ole, wälttämättömästi hyöttyy siitä, että rikkailta pää-omia on, ja että hän samassa määrässä enemmän hyöttyy, kuin pää-omia ja rikkaita enemmän löytyy. Sillä rikas on pää-omansa kautta aina työn-te'ettäjänä, joka toimittaa työntekijöille työn-ansiota, eli toisin sanoen, pää-oma on aina työn-te'ettävä woima, joka tulee köyhän hyväksi, waikk'ei se hänen omassa hallussansa olekkaan. Sumala on niin wiisaasti asettanut maailman järjestyksen, että rikkaan täytyy köyhää hyödyttää, waikk'ei hän mitään muuta ajattelisiikkaan kuin pelkkää omaa hyötyänsä. Tosin tämä ei ole mikään ansiollinen teko rikkaassa, ellei hänellä ole mikään aikomus ja tahto käyttää rikkauttansa kansa-ihmisten hyväksi. Mutta jospa rikas olisikin kuinka itsekäs tahansa, hän tuskin voi olla käyttämättä rikkauttansa muiden ihmisten hyväksi; sillä hänen täytyy maksaa osa saaliistansa palvelijoille ja työmiehille ja kauppiaille ja kaikenlaisten kalujen tekijöille, jotka taas tällä saaliilla elättävät itsensä ja perheensä.

Sen wuoksi on todellakin typerää ja mieletöntä kadehtia rikkaita. Kateus köyhässä on aiwan samanlainen wika ja synti kuin ahneus rikkaassa; sillä molemmissa asuu yhtäläinen tytymättömyys. Niinkuin ahneus tekee, että rikas tuntee itseänsä köyhäksi ja wiheliäiseksi, waikka hänellä olisi kuinka paljon tawaroita; samalla tawoin kateus tekee köyhän kahta köyhemmäksi ja kurjemmäksi, kuin hän muutoin olisi. Ja jos kateen toivo käwisi toteen, että rikkaan rikkaus häwiäisi, niin köyhä sen kautta todellakin tulisi paljoo kurjempaan tilaan.

Se kyllä on surkea ja walitettava asia, että moni rikas on kopea ja itsekäs. Mutta yhtä surkeata on, kun köyhä kateella himoitsemisella katselee toisen rikkautta. Moni kyllä saattaa ajatella, että hän itse paljoo paremmin osaisi käyttää rikkaan tawaroita, kuin joku itsekäs rikas niitä käyttää. Semmoiselle kuitenkin täytyy muistuttaa, että jokainen olkoon wiisaana omassa tilassansa, ennenkuin tuumii, mitenkä osaisi toisen tilassa wiisaasti menetellä. Sumala on kullekin eteen

pannut hänen omat koetuksensa ja tehtävänsä, ja hän on meitä tuomitseva, ei siihen katsoen mitä olisimme josjakin toisessa tilassa ja säädyssä tehneet, waan sen mukaan, mitä olemme tehneet siinä tilassa ja säädyssä, johon Hän on meidät asettanut.

3. Mitä kansallis-rikkaus on ?

Kaikki se pää-oma, jota ihmiset josjakin maassa owat työllänsä ko'onneet ja säästöön panneet sekä monen sukupolwen aikana kartuttaneet, kutsutaan **kansalliseksi pää-omaksi** eli **kansallis-rikkaudeksi**. Tällä nimellä osoitetaan, että kaikki pää-omat, mitä maassa löytyy, owat laillan ja koko kansan yhteistä omaisuutta, josta kaikilla kansalaisilla on hyötyä. Sillä waikka maassa olewat pää-omat owat kylläkin epätasaisesti jaettuina kansalaisten välillä, niin että muutamien hallussa on enemmän rikkautta ja toisten hallussa vähemmän, sekä aiwan useilla ei juuri sen enempää kuin mitä jokapäiväiseen elatukseensa tarvitsewat, niin on köyhimmilläkin monessa kohden tästä yhteisestä pää-omasta jama hyöty työn-tekonsa juhteen, kuin jos se heidän omassa hallussansa olisi. Sota suurempi tämä kansallinen pää-oma on, s. o. jota enemmän rikkautta ylipäänsä löytyy maassa, sitä parempi työn-tilaisuus ja sitä suurempi hyöty työstänsä on köyhälläkin. Eikä siinä kyllä, waan tuo yleisempi rikkaus synnyttää myöskin laitoksia, joita kaikki saawat hywäksensä nauttia, waikka ainoastaan rikkaat eli ne, joiden hallussa pää-omat owat, niitä kustantawat.

Ottakaamme esimerkiksi nuo maassa olewat kulkuneuot. Sananparreksi on tullut, että „kruunun maantiellä jokainen saa kulkea“. Maantiet meidän maassa pidetään woimassa tilallisten eli maanviljelys-pää-oman kustannuksella; mutta tilatonkin ja köyhä niitä saapi omanansa käyttää, ja hänellekin säästyy, hänen kulkiessaan, aikaa ja työtä sen kautta, että hyviä maanteitä löytyy; sillä muutoin hänellä ei olisi kuin huonot polut ja tanhuat kuljettawina. Missä taas pää-omia löytyy hywin paljon, siinä liikekin karttuu ja sil-

loin käytetään osa pää-omista liikkeen helpoittamiseksi, niin että syntyy vielä mukavampiakin kulkuneuvoja, jotka myöskin ovat kaikkein käytettävimpinä. Niin on meidänkin maassa useissa paikoin pantu höyrylaimoja käymään eri paikkojen välillä, ja niillä köyhäkin pääsee paljoo huokeammin kulkemaan, kuin jos hänen täytyisi muilla neuvoilla lähteä matkalle. Sama on rautateiden laita. Niin köyhässä maassa, missä ei paljo mitään pää-omia löydy, ei ole mahdollista rautateitä rakentaa; sillä ensiksi ei löydy semmoisessa maassa mitään varoja, joilla niin kallista laitosta voidaan kustantaa, ja toiseksi ei ole niitä tavaroita, joiden kuljetus maksaisi edes liike-kustannukset. Tarvitaan siis jo melkoinen määrä rikkautta maassa, ennenkuin rautatie saattaa toimeen tulla. Mutta kun se keran on olemassa, se hyödyttää kaikkia; sillä köyhäkin sen kautta paljoo huokeammin saa työnsä tuotteet myydyiksi, kuin jos ei semmoista suurta liike-rataa ole tarjona. Sofainen siis huomaa, että parannetut kulkuneuvot, jotka ainoastaan suurten pää-omien avulla syntyvät, ovat kaikille eduksi, eikä yksistään niille, joiden hallussa nuo suuret pää-omat ovat. Sa samoin on laita kaikkein muidenkin laitosten, joihin rikkaiden pää-omat käytetään. Jos köyhä olisi suljettuna ainoastaan omaan piiriinsä, missä ei löytyisi kuin pelkkiä köyhiä, hän olisi kaikkia niitä etuja wailla, joita rikasten toimeenpanemat laitokset hänellekin tarjoovat. Sa senpä tähden sopii-kin pitää kaikkien rikasten pää-omat jonakuna yhteisenä koko maan omaisuutena, jota nimitetään kansallis-rikkaudeksi.

Yksi niistä laitoksista, joita etupäässä varakasten varoilla voimassa pidetään, on erittäin hyödyllinen kaikille sekä köyhille että rikkaille, ja tämä laitos on **waltio** eli maan esiwalta. Esiwallan wirka ja tarkoitus on pitää rauhaa ja järjestystä kansalaisten kesken sekä edistää kaikkia niitä wälikappaleita, joiden kautta ihmiset voivat edistyä ja waurastua sekä ruumiillisessa että hengellisessä katsannossa. Tätä warten esiwalta pitää hallitusmiehiä ja kaikenlaisia yleisen järjestyksen ja turwallisuuden walvoja sekä tuomareita ja

muuta wirkamiehiä, jotka pitävät huolta siitä, että oikeus ja kohtuus kaikilla vallitsee; sen lisäksi waltio kustantaa kouluja, misjäs kaikkalainen oppi, tieto ja taito annetaan, ja monta muutaikin laitosta, joista on kaikille yhteinen hyöty. Mutta woidaksensa kaikkia näitä kustannuksia tehdä, täytyy waltion tietysti nostaa weroja kansalaisilta, ja näitä weroja suurinmaksi osaksi tulee niiltä, jotka owat rikkaita, waikka hyöty waltion toimista tulee kaikille. Me jotka asumme säännöllisen esiwallan ja hallituksen alla, emme helposti voi ajatellaakaan millainen tila olisi, jos ei mitään esiwaltaa olisi. Sosjakin maailmasjäs löytyy willi-kansoja, joilla ei mitään esiwaltaa ole, waan muutamat ainoat perheet elävät yhdessä, koettaen jonkinlaisella wallitusjella suojella itseänsä muiden naapuri-perheiden päällekarjauksia vastaan. Kuitenkin tapahuu aiwan usein, että nämä naapurit äkki-arwaamatta hyökkäävät heidän päällensä ja ryöstävät heitä, ja semmoisissa maisjäs aina wuosittain tapetaan jata kertaa enemmän ihmisiä, wäkiluwun suhteen, kuin misjäsään maassa, jossa säännöllistä hallitusta on. Eikä voi semmoisissa oloisjäs mitään pää-omia ja omaisjuutta kokoontua; sillä ensiksikin ihmisiltä menee toinen puoli heidän aikaansa ja työtänjäs siihen, kun heidän täytyy warustaa itseänsä muiden wäkiwaltaa vastaan, ja toisiksi eiwät fittenkään voi täydellisesti suojella omaansa, josta syystä eiwät huolikkaan mitään omaisjuutta ko'ota.

Hywä, säännöllinen hallitus on siis niitä kansallisrikkauden yllä-pitämiä laitoksia, joita kaikki kansalaiset hywäksensä nauttiwat. Sota enemmän warallisjuutta maassa löytyy, sitä täydellisemmin woipi esiwalta toimiansjäs suorittaa; sillä esiwallalla ei ole muita waroja, kuin mitä kansalaisien rikkaudesta lähtee. Eikä sinä kyllä, että hywään hallitusmenoon tarwitaan waroja, waan siihen myöskin tarwitaan paljon tietoa ja taitoa sekä kokemusta, mitenkä kaikkien kansalaisien wapaus ja menestys on paraiten edistettävä ja turwattawa ja mitenkä la'it ja laitokset paraiten so-

weltuwaat kansan luonteesen. Tämmöinen tieto ja kokemus saavutetaan wasta pitkäällisen, monen sukupolwen työn perästä ja on niinmuodoin sekii suuri ja tärkeä kansallinen pää-oma. Kuinka tärkeä tämä kansan waltiollisestii työn hedelmä on, osoittaa oppi-isämme Martti Lutherus kaikkimukseensa; sillä, rukouksessamme Sumalalta meidän jokapäiwäistä leipäämme, hän muistuttaa, että siihen myöskii kuuluu „hurskas ja hywä esiwalta, sekä hywä hallituksen meno“.

Mleenjä on muistamista, että kansalliseen pää-omaan ei kuulu yksistään rahat ja tawarat, kulkuneuwot ja waltiolaitokset, waan myöskii kaikki se tieto, taito ja siwistys, joka yhteisesti kansassa löytyy. Tämäkin on pää-omaa, sillä se on wasta monen edellisen polwikunnan työllä syntynyt ja kurtutettu, ja sekii tekee nykyisen työnteon paljoa hedelmällisemmäksi, kuin jos työtä tehtäisiin ilman tiedotta, taidotta ja siwistyksettä. Mutta tieto, taito ja siwistys, jos owat sitä laatua, että tätä nimeä todella ansaitsewat, tulewat yhtäläisesti kuin muuttii kansallispää-oma, kaikkien hyödyksi; sillä jota enemmän ja jota taajemmassa sitä löytyy, sitä helpompi on jokaisen tulla siitä oppimisella osalliseksi. Muutoin tieto ja taito on semmoinen tawara, joka ei wähenene, waikka sitä muillekin jaetaan. Ja koska oikeastaan kaikkien on etu siitä, että muuttii kansalaiset owat tiedolliset, taidolliset ja siwistyneet, niin kaikkissa maissa, missä siwistys on alkanut juurtua, on yleisenä harrastuksena lewittää tietoa ja taitoa kaikkiin kansanluokkiiin.

Kaikki tämä kansallinen pää-oma, aiwan samalla tawoin kuin yksityinentiiin rikkaus, woipi kurtumistansa kurtua, jos sitä työllä ja säästäwäisyydellä wiljellään, niin että jokainen miespolwi enentää sen perinnön, mikä esi-isiltä on saatu. Sillä tawoin koko kansakunnan ja kaikkien yksityistenkin onni ja menestys yhä edistyy. Ainoastaan vuosijatojen työllä owattiiin Euroopan kansat tulleet siihen wiljelykseen ja warallisuuteen kuin niillä nykyänsä on, ja siinä asiaassa on luonnon alkuperäinen rikkaus paljoa wähemmin waikuttanut kuin

ihmisten oma ahkeruus ja säästäväisyys. Niin on esimerkiksi Skotlanti luontonsa ja ilma-alansa puolesta aiwan kurja maa, jos sitä verrataan Marokkon keisarikuntaan Afrikassa; mutta ihmisten toimeliaisuuden kautta on Skotlanti tullut rikkaaksi, viljellyksi ja sivistyneeksi; Marokkon asukkaat taas ovat jääneet köyhiksi ja raaoiksi. Suomen kansalla on kenties ollut kovemmat vastukset kuin monella muulla, kansallisista pää-omaan ja kartuttaesjaan; sillä kova ilma-ala ja ankarat sodat ovat täällä usein hävittäneet työn hedelmät. Kuitenkin ovat esi-ijämme meillekin ko'onneet ja säästäneet meikoisen pää-oman, jota meidän tulee omalla ahkeruudellamme yhä lisätä. Ne pellot ja niitut, jotka esiwanhempamme ovat korveesta kuokkineet ja peranneet, ne rahalliset ja muut varat, joita aikojen kuluessa on ko'ottu, se waltiollinen järjestys, joka monen vaiheen perästä on saatu maasjamme perustetuksi, wihdoin myöskin se tieto, taito ja sivistys niin maallisissa kuin hengellisissäkin asioissa, joka maasjamme on istutettu, aina ensimmäisestä sijäluwun-opista alkaen yliopiston tieteellisiin toimiin saakka, — tämä kaikki on meillä kalliina perintönä, jonka edelliset sukupolwet ovat meille työllä ja waiwalla hankkineet, ja jota meidän on welwollisuus enentää jälkeläistemme hywäksi.

4. Eri wirat, eri welwollisuudet.

Moni nyt lopuksi kysynee: onko rikkaus siis etsittävä wai kartettava? — Tähän ei käy wastata yhdellä ainoalla sanalla; sillä asialla on monta puolta. Niinkuin tiedämme, että Wapahtaja aiwan usein ja nimen-omaan nuhteli rikkaita, jotka olivat wajonneet maallisiin murheisiin, niin täytyy tosin tunnustaa, että rikkaus tuottaa ihmiselle monta monituisista waaraa. Rikkaus helposti paisuttaa; rikkaus usein wieroittaa sydämen pois Sumalasta ja saattaa niin muodoin autuuden astiasja olla turmioiksi; rikkaus ylipäänsä ei ole katsottawa ihmisen korkeinmaksii päämääräksi. Mutta toiselta puolen rik-

kaus epäilemättä on pidettävä Jumalan lahjana, niinkuin Sirak sanoo: „Rikkaus on tosin hyvä, koska se ilman synnitä nautitaan“ (Sirak 13: 30). Ja jos rikkaus ajatellaan pää-omaksi, siinä merkityksessä kuin edellinen selityksemme osoittaa, niin huomataan, että rikkaus on aiwan tarpeellisena välifappaleena työn kostuttamista warten. Niinpä on sekä luwallista että suotawaakin, että jokainen ihminen koettaa hankkia itsellensä jonkun määrän pää-omaa, jonka avulla hän voi menestyksellä työnsä toimittaa sekä parantaa omaa ja perheensä tilaa. Sillä jos rikkaus tuottaa hengellisiä waroja, niin tuottaaahan niitä köyhyyshän; köyhyydessä, näet, helposti syntyy tyymättömyyttä, kateutta, perheellisiä riitoja, joskus rikoksiakin. Ja ylipäänsäkin köyhä on wähemmin tilaisuudessa wiljelemään sieluansa, kuin se jonka toimeen-tulo on hyvä; onhan usein nähty, että raakuus ja raakuuden kansa jumalattomuuskin helposti saattaa tunkeuda köyhän majaan ja ryöstää häneltä senkin tawaran, joka on jokaisen ihmisen paras, nimittäin jumalanpelwon. Senpä wuoksi ahkeruus, toimeliaisuus ja säästäwäisyys owat welwollisuuksia, jotta Jumala on päällemme pannut sekä itseämme että omaisiamme kohtaan, ett'ei lukaan lankeisi kansa-ihmistensä kuoraksi, waan funnialla itseänsä elättäisi. Kun nyt sen lisäksi ajattelemme, että jokainen jos pienikin pää-oma, joka koetaan, on lisäystä koko kansan pää-omalle eli kansallis-rikkaukselle, jonka hyötyä jo äsken selitettiin, niin huomataan selwästi, että ahkeruus, toimeliaisuus ja säästäwäisyys on myöskin welwollisuutta sitä isänmaata kohtaan, joka on meidät synnyttänyt ja niin paljon hyvää meille lahjoittanut esi-isäin ahkeruuden ja säästäwäisyyden kautta. Tällä tawoin köyhälätkin on wirkansa ja tehtävänsä siinä yhteiskunnassa, jossa hän on maallisen asuin sijansa saanut. Jokainen korwesta kuofittu pelto, jokainen säästöön pantu marffa, jokainen saanut taito ja tieto on uutta lisää, jolla köyhäkin woipi, samalla kuin itseänsä hyödyttää, myöskin tehdä hyötyä kansa-ihmisillensä ja isänmaallensa. Päin-wastoin taas laiskuus-

della, toimettomuudella ja tuhlauksella ihminen wahingoittaa sekä itseänsä että koko fitä yhteiskuntaakin, johon hän kuuluu. „Joka on laiska työssänsä, hän on sen weli joka wahinkoa tekee“, sanoo tästä kuningas Salomoni (Salom. Sananl. 18: 9).

Siltä emme sano, että ihmisen pitäisi himoitsemansa rikkautta. Kuinka ihmeellisen wiisas on se rukous, jonka Pyhä Raamattu meille neuwoo: „Köyhyyttä ja rikkautta älä minulle anna, waan anna minun saada määrätty osani rawinnosta; ett'en minä, jos tulisin ylön rawitukksi, kieltäisi Sinua ja sanoisi: kuka on Herra? — taikka, jos tulisin ylön köyhäksi, warastaiksi ja syntiä tekisi Jumalan nimeä vastaan“ (Salom. Sananl. 30: 8, 9). Kristitty ei etsi tawaraa tawaran tähden, waan woidaksensa sen kautta itse kunniallisesti elää ja liikeneuilla waroillansa muitakin hyödyttää. Kaikki semmoinen tawaran-pyyntö, joka perustuu petokseen ja muiden ihmisten wahinkoon, on tietysti sekä Jumalan että ihmisten lakia vastaan, ja jokaisen pitää aina muistaa, että „parempi on wähä vanhurskaudessa, kuin suuri saalis wääräydessä“ (Salom. Sananl. 16: 8). Ja jos ei rikkautta ole meille sallittu, on tyytwäisyys vielä suurempi tawara; sillä, niinkuin wiisas Salomoni sanoo: „Moni on köyhä suuressa rikkaudessa, ja moni on rikas köyhyydessänsä“ (Sananl. 13: 7). Mutta toiselta puolen ei ole tawaran kokoominen itsensä mitään synti; päin wastoin on se monessa kohden welwollisuuttakin. Niin on esimerkiksi jokaisen welwollisuus nuoruutensa ja woimansa päiwinä ajatella, että hän wanhuuden tai sairauden kautta saattaisi joskus joutua muiden ihmisten rasitukseksi, ja hänen pitää sen wuoksi säästää itsellensä wastaisten päiwien waroja. „Jos et nuorra kokoo, mitä tahdot löytää vanhalla iälläs?“ sanoo Sirak (25: 5). Myöskin huolenpito lastemme elatuksesta ja kaswatuksesta kehoittaa meitä toimeliaisuuteen ja säästäväisyyteen. Ja jos Jumala fitten niin siunaa työtämme, että rehellisellä tawalla tulemme rikkaitfikin, niin tämä totisesti on Jumalan lahja, jota woimme kiitollisuudella nauttia ja wiljellä.

Mutta rikkauden oikea viljeleminen ei olekaan niin helppo asia, kuin moni luulisi. Puhumattakaan siitä, että suuren tavarain hallitseminen antaa murheita, joista köyhä ei tiedä mitään, niin rikkaus myöskin antaa welvollisuuksia, jotka vaativat sekä ymmärrystä että rehellistä tahtoa hyödyttämään. Rikkaalla, näet, on osa kansallisesta pää=omasta hallusjansa, ja waikka tämä pää=oma jo semmoisenaan, ellei sitä tuhjata, tekee hyötyä, niin se kumminkin tekee enemmän hyötyä, jos sitä paremmalla tiedolla ja ymmärryksellä hallitaan. Siinä siis on rikkaan wirka, että hän puolestaan pitää kansallisen pää=oman ko'osja ja sitä viljelee paraan ymmärryksensä mukaan yhteiseksi hywäksi. Jos hän ajattelee ainoastaan omaa itsekästä etuansa tai omaa itsekästä nautintoansa, silloin hän wäärin=käyttää sitä luottamusta, jonka Sumala, kaiken lahjan antaja, on häneen pannut, ja hän muuttuu kurjaksi mammonan orjaksi. Mutta jos hänellä on todellinen tarkoitus käyttää waransa kansja=ihmisten hywäksi, hän epäilemättä woipi paljon suinausta ympärillensä lewittää. Hänen on etenkin katsominen, kuinka pää=oma paraiten woikostuttaa työn=tekoa, niin että siitä on etua sekä yhsityisille työntekijöille että kansalle yhteisesti, ja että sen ohessa itse pää=oma eli tuo työn=te'ettävä woima pysyy ko'osja ja karttuu. Tämöinen toimi waatii rikkaalta paljon taitoa ja ymmärrystä ja wireyttäkin, niin että rikas ei suinkaan saa laiskana wirua, jos tahtoo pää=omaansa tunnollisesti hoitaa. Tämän lisäksi tulewat armeliaisuuden welwoitukset, joista jo tämän kirjan ensimmäisessä luvussa puhuimme. Kaikkalainen awunteko, missä waroja tarwitaan, on etupäässä rikkaan asiana. Apu köyhille, jotka owat todellisessa puutteessa, on hänellä kalliina tehtävänä, ja usein saattaa oikea auttamisen keino olla sekä tärkeä että waikeakin keksiä. Myöskin awunteko semmoisille laitoksille, jotka tuottawat yhteistä hyötyä, on etupäässä rikkaalta odottaminen, ja hänen pitää sen wooksi hankkiman itsellensä awarampi käsitys yleisissä asioissa, kuin mitä köyhä tarwitseekaan. Hänen onkin ylipäänsä welvollisuus

hankkia itsellensä korkea ja totinen siivistys; sillä raaka ja rikas on mitä inhottawinta maailmassa löytyy. Dikea siivistys, jonka pohjana on jumalanpelko, tekee rikkaan toime-
 liaaksi ja wireäksi, mutta sen oheessa siweäksi ja nöyräksi; se tekee hänen myöskin anteliaaksi ja autteliaaksi. Tuskin tar-
 witsee lisätä, että semmoinen mielenlaatu rikkaassa on Su-
 malalle otollinen. Sillä waikk'ei kukaan voi tawarallansa
 ostaa Jumalan armoa, eikä kenenkään pidä fiinä mielesjä
 anteliaisuutta harjoittaakkaan, saatikka sitä warten että saa-
 wuttaisi ihmisten ylistystä, niin Naamattu kuitenkin sanoo,
 että „**iloista** antajaa“ — eli sitä joka antaa „ei ylönmielin
 eikä waatein“ — sitä Sumala rakastaa.

Kun rikas käsittää rikkautensa „**seiwiskäksi**“, jonka Su-
 mala on hänen haltuunsa uskonut, silloin hän myöskin koet-
 taa sitä niin wiljellä, että siitä yhteinen hyöty syntyy. Waan
 kuinka hänen pitää warojansa kuskakin tilassa käyttämän,
 sitä ei voi kukaan muu ihminen hänelle jättää; Sumala,
 joka on hänelle wiran antanut, onkin fiinä astiasa korkeim-
 pana tuomarina. Sen wuoksi ei ole oikein tehty, kun köyhä
 soimaa rikkaita, että he muka wäärin-käyttävät Sumalan lah-
 joja; sillä eipä kukaan voi tietää, kuinka oikein hän itse osaisi
 niitä käyttää, jos ne olisivat hänelle sallitut. Muistamista
 on, että Sumala on lahjojansa jakanut kaikillekin ihmisille,
 sekä köyhille että rikkaille, jos kohta eri muodoissa ja eri mää-
 risjä, ja että walitettawasti sekä köyhät että rikkaat niitä
 kyllä usein wäärin-käyttävät. Tämä hawaitaan usein esimer-
 kiksi elämän nautinnoissa ja huwitukfissa. Ei jokainen nau-
 tinto ole ylöllisyttä, eikä jokainen ilo ja huwitus ole syntiä.
 Glo, huwitus ja nautinto, jos ne wiattomia owat, woivat
 joskus olla tarpeellista wirwoitusta ruumiille ja sielulle, ja
 silloin niitä ei kukaan voi moittia. Mutta kahdesja tapauk-
 sesja owat kumminkin moittittawaa ylöllisyttä: ensiksi jos ne
 lähtewät turhamielisyydestä; sillä turhuus on sielun turmio:
 — ja toiseksi jos ne menewät yli sen mitä warat kannatta-
 wat; sillä tuhlaus on yksityisen ja kansallisen pää-oman hä-

witys. Kumpajessakin katsannossa tawataan usein ylöllisyyttä sekä köyhässä että rikkaassa. Köyhä, joka koristaa itseänsä sopimattomalla prameudella, on usein yhtä turhamielinen kuin rikas komeimmasakin puwusja. Ja rikkaalle, jonka warat kannattawat mukawampaa elämän-tapaa, saattaa joskus joku nautinto olla tarpeellisena wirwoituksena hänen tilasjansa ja toimesjansa, waikka köyhässä joku vähäisempiin huwi, jos se menee yli hänen warainsa, on moittittawa. Sillä jokainen, rikas tai köyhä, joka kuluttaa enemmän kuin mikä hänellä tulona on, hän häwittää sitä pää-omaa, joka ennen on joukun muun työllä ja säästäväisyydellä ko'ottu; hän siis vähentää sitä kansallis-rikkautta, jota hänen pitäisi enentää. Semmoisesja tapauksesja tosin rikkaan tuhlaus tekee suuremman wahingon, koska hänen haltuunsa on suurempi pää-omaisuus. Mutta köyhänkin tuhlaus tekee wahinkoa, jos ei samassa määrässä, kumminkin aiwan yhtäläisellä tawalla. Jos nyt joku elämän-nautinto tuottaa todellista ja tarpeellista wirwoitusta, joka antaa ruumiille ja hengelle uusia woimia työn-tekoon, se tosin ei ole mitään tuhlausta. Mutta finäkin tapauksesja olkoon warain määrä kullakin mittajana; sillä jokaisen täytyy ensiksi ajatella, mitä waransa kannattawat. Ja warain kannattaesjakin, pitäisi aina ajatella, eikö niitä kenties voitaisi hyödyllisemmällä tawalla käyttää; sillä huwitus ja nautinto ei saa olla ihmisen korkeimpana haluna.

Pyhä Raamattu on täynnänsä hyviä neuvoja, jotka woivat ohjata meitä elämän eri tiloissa ja oloissa. Myöskin rikkaudesta ja köyhyydestä on Raamatussa monta mieleen pantawaa lausetta, jotka teroittawat, että meidän kunkin pitää tytymän omaan onneemme ja koettaman sen welwollisuuksia täyttää, eikä katsoman rikkauden ja ylöllisyyden nautintoa ihmis-elämän pää-määräksi. Kirjamme päätteeksi olkoon tässä mainittuna seuraawa Sirakin waroitus, joka sisältää wiisaat neuvot sekä rikkaalle että köyhälle, sekä ylhäisille että alhaisille (Sirak. 3: 19—25):

„Rakas lapsi, pysy mielelläs alamaisešsa säädyšsä; se on parempi kuin kaikki, jota maailma pyytää.“

„Jota korkeampi olet, sitä enemmän nöyryytä itseš, niin on Herra sinulle armias; sillä Herra on kaikkein korkein, joka tekee suuria töitä nöyräin kautta.“

„Älä pyydä korkeampaa wirtaa, äläkä pyri korkeammalle kuin woiimat kannattaa, mutta mitä Sumala on sinun käskenyt, ota siitä waari; sillä ei se hyödytä sinua, jos sitä pyydät, jota ei sinulle ole käsketty.“

„Joka ei wirtaas jowi, älä sitä tottele; sillä sinulle on enempi käsketty, kuin toimittaakkaan taidat.“

2. Missä tarlotuksessa Sumala wanhemmille lapsia lahjottaa ja mihin heitä pitää johdattaleman.
3. Lapset eiwät saa jääda ilman toimellijetta kaswatuffetta ja kristillijetta harjoituffetta, jos mielit heidän totijesti menesthyä.
4. Milloin lapsukaiset owat kohta syntymästänsä alkaen wähitellen totuteltawat, ja minkä werran he owat harjauntuneiksi saatawat ennen kun kahdeksannen ikä-wuotensa käyttäwät.
5. Miten wanhempain on lapsukaisensa terweydestä huolta pidettävä.
6. Miten lapsukaiset owat totijen Sumalan pelkoon ja jumalijuuuteen tutusteltawat.
7. Miten lapset owat ymmärryksen suhteen harjoteltawat.
8. Miten lapset pitää työhön ja teollijuuuteen totuteltaman.
9. Miten lapset owat harjoteltawat toimellijesti puhumaan.
10. Miten lapset owat hywille awuille ja kristillijille ta-woille totuteltawat.
11. Miten kawnan lapsia sopii pitää kotikoulussa tahti äitijin opettawina.
12. Miten wanheimpain ja lasten holhojain on lapsia kansakouluun valmistettawa.

Oppijirja Suomen kansan historiassa. Kirjoittanut Yrjö Koskijnen. Helsingijssä, Suomalajsen kirjallijjuuden Seuran kirjapainosssa 1868. Tekijän kustanuffella. Hinta 7 markkaa 50 penniä.

Suomen Historia. Kansakouluja warten kirjoittanut Yrjö Koskijnen. Hinta 1 markka.

Yläperustus kansan siviistijukseen on itssensä, oman luontensa ja katsantotapanensa tunteminen. Tämä luonne ei ainoastaan kehkiä ja muodostu aikojen kuluesssa historian suuresssa koulussa, siellä se myöskijin samassa ilmaantuu ja käy selwäiksi. Oman historiansa tunteminen on sentähden joka kansalle, joka aikoo astua siviistijksen uraa wälttämätön asia. Historiasta me emme ainoastaan opi tuntemaan ja kunnioittamaan niitä suuria henkilöitä, jotka owat antaneet elämänsä alttiiksi kansanssa edistämiseen ja kohottämiseen, siitä tulenime etupäässä huomaamaan, kuinka kansa itse kokonajisuudessaan ottaa osaa oman onnensa johtamiseen, kuinka sen hywät awut antawat sille woimia kestäämään sekä onnettomuuden ja waiwojen kowimpia koetuffia, että myös paremman onnentijin päiwä, mutta

kuinka sen sijaan kansallishengen turmellus aina viepi mu-
kaansa häviötä ja kadotusta. Historiasta opimme kunnioituf-
sella ja kiitollisuudella ajattelemaan esi-isiämme, sille se huo-
mauttaa meitä siitä, että ne edut ja hyvät laitokset, joista sekä
yhsityisessä että waltiollisessa elämässä nautitsemme, owat pe-
rintönä heiltä, jonka he töillensä ja toimillansa, uhrauksillansa
ja kärsimyksillensä owat hankkineet. Tämä kunnioituksen ja kii-
tollisuuden tunne kehoittaa meitä kunnolla jatkamaan heidän
työtänsä, ett'ei historia tulewaisuudessa woisi meistä sanca,
että olemme huonosti hoitaneet meille uskottua perintöä.

Erjö Koskisen Suomen kansan historia on syyllä
nostanut suuren huomion ei ainoastaan Suomessa, waan myös-
kin Ruotsissa ja Saksanmaalla, joiden maiden kielillä se on
käännetty. Tekijän tarkat, laweat ja tunnolliset tutkinnot anta-
wat kirjalle suuren tieteellisen arwon, hänen harras isänmaan-
rakkautensa ja se totinen mieli, jolla hän asioita tuomitsee, an-
tawat sille ytimen, joka saattaa sen rakkaaksi jokaiselle suoma-
laiselle.

Syhyempi laitos tätä kirjaa on **Suomen Historia**
Kansakouluja warten, joka tarkoittaa nuorison tarpeita.

(Satt.)

Hinta: 25 penniä.

/ —

Näköispainos, Kvs-säätiön Arkisivistyksen digikirjasto

Digitoitu Suomen tiedekustantajien liiton Kopiosto-korvauksista myöntämällä apurahalla.

Alkuperäinen julkaisu:

Rikkaudesta : neljä lyhyttä lukua / kirjoittanut Y. K.

(Kansanvalistus-seuran toimituksia ; 2). Toinen painos.

[Kansanvalistusseura]. (Helsingissä : Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1876)

Y. K. = Yrjö Koskinen = Yrjö-Koskinen, Yrjö Sakari, 1830–1903 Kansanvalistusseuran toimituksia 2

YKL 17.3

kansantalous; kristillinen etiikka; omaisuus; rikkaus; varallisuus

ISBN 978-951-9140-81-0

URN:ISBN:978-951-9140-81-0

Kvs-säätiö (Kansanvalistusseura sr)
Helsinki 2022